

**แนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินตามแนวพระพุทธศาสนา
ของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่***
**THE GUIDELINES IN THE PROPERTY MANAGEMENT BASED
ON BUDDHISM OF THE BUDDHISTS IN WIANG HAENG DISTRICT
CHIANG MAI PROVINCE**

พระพิภพ สีลสมปนโน (ใจดี)

Phra Piphop Silasampanno (Jaidee)

เทพประวิณ จันทร์แรง

Thepprawin Chanraeng

พระครูพิพิธสุตาทรร

Phrakru Piphitsutatorn

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus, Thailand

E-mail: panyananta@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องทรัพย์สินในพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์สินของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร และลงพื้นที่ ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก และนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดเรื่องทรัพย์สินในพระพุทธศาสนา คือ ทรัพย์สินที่เป็นสสารวัตถุ และคุณธรรมภายใน 1.1) ทรัพย์สินภายนอก หมายถึงทรัพย์สินที่เป็นวัตถุได้แก่สิ่งของที่สังคมกำหนดเป็นของมีค่า ได้แก่ เงิน ทอง รัตนะ ประเภทต่าง ๆ อาหารเครื่องนุ่งห่ม และ บ้าน เรือน ที่ดิน 1.2) ทรัพย์สินภายใน หมายถึง คุณธรรมภายใน คนส่วนมากจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งของที่มีคุณค่า มองเห็นได้ สามารถจับต้องได้ ซึ่งมีทั้งคุณและโทษ แต่ถ้าใช้ในทางที่ถูกต้องก็มีคุณประโยชน์ 2) ปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์สินของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง ได้แก่ การได้รับผลกระทบต่าง ๆ คือ 2.1) ปัญหาการขาดความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน 2.2) ปัญหาการไม่รู้จักรักษาทรัพย์สิน 2.3) ปัญหาการคบคนพาล 2.4) การใช้จ่ายในทางที่เป็นโทษต่อการดำเนินชีวิต 2.5) ปัญหาการใช้จ่ายลงทุนฟุ้งเฟ้อหรูหรา 3) แนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง ได้แก่ การนำหลัก

* Received 19 April 2020; Revised 10 May 2020; Accepted 18 May 2020

ของทฤษฎีมิมิกัลลประโยชน์ 4 มาประยุกต์ใช้ และหลักอิทธิบาท 4 รวมถึงหลักโภควิภาค 4 ที่พุทธศาสนิกชนนำไปประยุกต์ใช้ ในการเก็บออมทรัพย์ การลงทุน ตามความเหมาะสม ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และเกิดความมั่นคงในทรัพย์สิน และไม่ผิดเคืองในการดำเนินชีวิตที่ดีเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการทรัพย์, ตามแนวพระพุทธศาสนา, พุทธศาสนิกชน, อำเภอเวียงแหง, จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

This article has 3 objectives which are 1) to study the concept of treasure in Buddhism. 2) to study treasure problems management of Buddhists in Wiang Haeng districts, Chiang Mai province, and 3) to suggest the method how to manage the treasure in Wiang Haeng districts, Chiang Mai province. This is the quantitative research, it is studied by documentary research, field trip, interviewing and presented in a descriptive. The study found that 1) The concept of treasure in Buddhism, treasure means wealth and noble property included goodness or virtue. 1.1) External wealth means things that are considered valuable by social such as money, gold, jewelry, food, clothing, medicine, land and houses or shelter. 1.2) Internal or noble property means the virtue. Many people see the importance of wealth as they should see and touch. But wealth is both a benefit and hidden evil as well. 2) The treasure problem management of Buddhists in Wang Hang districts, Chiang Mai province, For problems were effect from 2.1) Causing people to be lazy in their pursuit of wealth. 2.2) The lack of knowledge about the storage or keep of wealth. 2.3) The bullying. 2.4) Spending in order to do trouble wrong life. 2.5) Being poor from growing economics vegetables. 3) The method how to manage the treasure in Wiang Haeng districts, Chiang Mai province. The Buddhist method of treasure management is to apply The Dhamma Dhammakatha 4, The Power of Baht 4 and The Four Principles of Bhogavibhaga to solve the life problems. The Buddhists can apply to search, keep and spend with principles. Gaining knowledge and understand how to use right living until having acquired and stability in treasure. Using the continuation on a good life that is a beneficial to ourselves and society.

Keywords: Property Management, Buddhism, Buddhist, Wiang Haeng District, Chiang Mai Province

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน ปัญหาต่าง ๆ มีมากยิ่งขึ้น คือ เนื่องมาจากภาวะด้านการเป็นอยู่ของพุทธศาสนิกชนอำเภอเวียงแหง คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร นอกนั้นก็จะเป็นปัญหาด้านศีลธรรมอันสืบเนื่องมาจากประชากรในท้องถิ่น มาจากพื้นฐานภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกัน ปัญหาเหล่านี้จะต้องทำการรีบแก้ไขโดยเร็ว เพราะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและสังคมในท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากปัญหาเหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรมซึ่งเป็นตัวกำหนดความสุขและความทุกข์ของคนในชุมชนท้องถิ่น ประชากรชาวอำเภอเวียงแหงส่วนมากเป็นชาวพุทธ มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ซึ่งพุทธศาสนิกชนในปัจจุบัน มักจะประสบปัญหา “หนี้สิน” จากการไปกู้ยืมเงินจากกองทุนต่าง ๆ (จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, 2546) เช่น กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินล้าน กู้ยืมเงินจากธนาคาร ธ.ก.ส. เป็นต้น เพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำเกษตรกร หลังจากได้ผลผลิตและนำออกขายแล้ว รายได้ไม่พอที่จะใช้หนี้ที่ไปกู้ยืมมา พุทธศาสนิกชนบางรายก็ไม่ได้ไปกู้ยืมเงินดังกล่าว (อภิญา เวชชัย และกิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์, 2546) และไม่ได้ลงทุนทำเกษตรกร แต่ขายแรงงานรับจ้างจากนายทุนอีกทีหนึ่งพอมีเงินรายได้ไปวันๆ แต่ก็เก็บเงินไม่อยู่ ไม่พอที่จะเลี้ยงครอบครัว ได้พบปัญหาคือ เกิดความทุกข์เพราะยังเป็นหนี้ เพราะรายได้ไม่พอ และขาดการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพย์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550) พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงหลักการบริหารจัดการทรัพย์ไว้หลายแห่ง โดยเฉพาะ หลักธรรมที่เรียกว่า โภควิภาค 4 หรือหลักการแบ่งทรัพย์โดยจัดสรรเป็นทรัพย์ออกเป็น 4 ส่วน (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่ม 22 ข้อ 137 : 392) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ได้แก่ 1) การแสวงหา หรือกระบวนการผลิต โดยมีหลักการที่เน้นว่า ให้การแสวงหาทรัพย์นั้นเป็นไปโดยชอบธรรม ไม่กดขี่ข่มเหงกัน และเป็นไปด้วยความขยันหมั่นเพียร และความฉลาดในการจัดสรรดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ๆ 2) การเก็บออม หรือ การเก็บรักษา (อุทัย หิรัญโต, 2531) ตลอดถึงการสะสมทุน ประกอบด้วย เก็บออมให้เป็นทุนในการประกอบอาชีพและเก็บออมไว้ใช้ในคราวจำเป็น และเป็นทุนสำหรับไว้สงเคราะห์ บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม 3) การใช้จ่าย เป็นการใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตนเอง เลี้ยงดูบุคคลที่รับผิดชอบ การแบ่งปันเพื่อแผ้วถ่อมมิตรสหายหรือกิจกรรมทางสังคมและใช้จ่ายในการทำกุศล และบำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณะ 4) การสัมพันธ์กับชีวิตด้านอื่น โดยเฉพาะด้านจิตใจ (พระปริยัติธรรมธาดา (สถิตสารโฆ), 2544) เช่น ไม่ลุ่มหลงมัวเมา ไม่หวั่นกังวลเป็นทุกข์รู้จักบริโภคทรัพย์อย่างรู้เท่าทันความจริง สามารถรักษาอิสรภาพของชีวิตไว้ได้ไม่ตกเป็นทาสของทรัพย์สมบัติ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2550) และทำให้ทรัพย์สมบัตินั้นเป็นปัจจัยหรือเป็นฐานให้เกิดความพร้อมในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นไปหรือใช้เป็นเครื่องช่วยทำให้เกิดความพร้อมในการที่จะพัฒนาศักยภาพของตน ในการที่จะฝึกฝนอบรมจิตใจ พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา

(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552) ทั้งทำให้ทรัพย์นั้นมีความมั่นคง และก่อให้เกิดความสุขอย่างแท้จริง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและผู้อื่น สังคมก็น่าอยู่มากขึ้น และพระพุทธศาสนาก็เจริญรุ่งเรือง แต่ถ้าขาดหลักธรรมดังกล่าวเสียแล้ว ความสุขจะเกิดไม่ได้เลย (แสง จันทรงาม, 2535) และพบว่าเหตุและผลในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจแนวพุทธจะต้องพึ่งพาหลักพุทธธรรมเป็นสำคัญ เพราะถ้าบุคคลไม่นำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้แล้วหากเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจขึ้นอีกเมื่อใด ก็จะไม่ประสบกับความทุกข์กาย ทุกข์ใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เลย เพราะว่าการบริหารจัดการทรัพย์ยังไม่เป็นระบบจึงเกิดปัญหาตามมา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์ของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีหลักการ วิธีการ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม และผลการพึ่งพาตนเองอย่างไรบ้าง ในพระพุทธศาสนากล่าวว่าอย่างไร และพระพุทธองค์ทรงมีแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์อย่างไร พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงการแปรโภคทรัพย์ให้กลายเป็นอริยทรัพย์ (โลกุตระทรัพย์) อย่างไร พุทธศาสนิกชน ได้มีการนำหลักการบริหารจัดการทรัพย์ของพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันโดยการประยุกต์หลักการออมทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ทันสมัยเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่ม 26 ข้อ 339: 473) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และได้แนวทางการบริหารจัดการทรัพย์ตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน คือ พุทธศาสนิกชนได้รู้หลักธรรมและวิธีการแสวงหาทรัพย์ วิธีการออมทรัพย์ วิธีการนำทรัพย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งจะส่งผลให้พุทธศาสนิกชนมีความสุข มีคุณธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2545) เพื่อจะได้นำผลไปปรับประยุกต์ใช้กับหมู่บ้านหรือชุมชนที่สนใจในเรื่องของการบริหารจัดการทรัพย์ตามแนวพระพุทธศาสนา และเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องทรัพย์ในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์ของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์ตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์ตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยแบ่งการศึกษาวิจัยเป็น 11 ส่วน คือ ส่วนการวิจัยภาคเอกสารและส่วนการวิจัยภาคสนาม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิจัยภาคเอกสาร ผู้วิจัยได้จัดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยภาคเอกสาร ดังนี้

1.1 การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินจากข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ ตำราทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ อรรถกถา ฎีกา รวมทั้งหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ เว็บไซต์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูล เว็บไซต์ฐานข้อมูลงานวิจัย มจร. เว็บไซต์สาระสนเทศ Thailis ตลอดจนเว็บไซต์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพย์สิน เป็นต้น

1.2 การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินจากข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน

1.3 วิเคราะห์รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าที่พบในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เพื่อสร้างเครื่องมือประกอบการวิจัยภาคสนาม (การสัมภาษณ์)

2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (การสัมภาษณ์) ข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลักที่มีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย กล้องถ่ายรูป, เทปบันทึกเสียง, สมุดบันทึก และผู้ช่วยผู้สัมภาษณ์ โดยการมุ่งศึกษาหลักการ กิจกรรม การประยุกต์ใช้หลักธรรมและแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ชาวบ้าน (พุทธศาสนิกชน) อำเภอเวียงแหง เนื้อหาประกอบไปด้วย 1) คน 2) เป้าหมาย 3) วิธีการ 4) ปัญหา

3. การรวบรวมข้อมูล ในส่วนของภาคสนามผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เก็บข้อมูลโดยการจดคำสัมภาษณ์ในสมุดบันทึกและบันทึกเทปเสียงด้วย แล้วนำข้อมูลที่ได้มานั้น มาดำเนินการในส่วนต่อไป

4. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มประชากรจากบุคคลผู้ที่เป็นนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและบุคคลผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการทรัพย์สิน ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 บุคคลผู้ที่เป็นนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 1 รูป

ส่วนที่ 2 บุคคลผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการทรัพย์สิน 5 คน

ส่วนที่ 3 ชาวบ้านอายุระหว่าง 20 – 80 ปี อีก 40 คน

ผู้วิจัย ได้เก็บข้อมูลจากตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 40 คน จำนวน 4 หมู่บ้าน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คนต่อ 1 แห่ง ประกอบด้วย

1. กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านป่าไผ่ 10 คน

2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านม่วงป๋อก 10 คน

3. กลุ่มจิตอาสาบ้านเปียงหลวง 10 คน

4. กลุ่มกองทุนเงินฉาปนกิจบ้านใหม่มะกายยอน 10 คน ในแต่ละกลุ่มที่สัมภาษณ์จะประกอบไปด้วย

4.1 ประธานกลุ่มออมทรัพย์/จิตอาสา/กองทุนเงินฉาปนกิจ	1 คน
4.2 ผู้ดูแลกลุ่ม/ เลขา	1 คน
4.3 ผู้ใหญ่บ้าน	1 คน
4.4 กรรมการหมู่บ้าน	2 คน
4.5 ประชาชน	5 คน

ส่วนที่ 4 ด้านพื้นที่

1. หมู่บ้านป่าไผ่ ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
2. หมู่บ้านใหม่มะกายยอน หมู่ที่ 3 ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
3. หมู่บ้านเปียงหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
4. หมู่บ้านห้วยไคร้ หมู่ที่ 5 ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัย คิดค้นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ ทำจดหมายจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ 3 คน

6. ปฏิบัติการภาคสนาม (Fieldwork) ดังนี้ คือ จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้วยหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการออมทรัพย์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์

7. การจัดประชุมกลุ่มสนทนา นำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา นำเสนอในประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 รูป/คน เพื่อให้เห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับการออมทรัพย์ และร่วมกันหาแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์ตามแนวพระพุทธศาสนา แล้วนำผลการประชุมกลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขผลการวิจัยให้สมบูรณ์

8. ประมวลผลข้อมูล นำคำสัมภาษณ์นั้นมาจำแนกแจกแจงเพื่อให้ได้ผลการวิจัยตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการจัดหมวดหมู่คำสัมภาษณ์ลงในประเด็นที่กำหนดไว้คือ 1) ผลเชิงประจักษ์: ชาวบ้านมีความสุข 2) ผลเชิงสังคมหรือส่วนรวม

9. วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อตอบปัญหางานวิจัยตามกรอบวัตถุประสงค์

10. เขียนรายงานการวิจัย หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้วก็จะได้สรุปผลการวิจัยทั้งในส่วนของการเอกสารและผลการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์ของ

การวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินของพุทธศาสนิกชน
อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

11. จัดทำรายงานการวิจัย ที่สมบูรณ์เป็นรูปเล่มและเผยแพร่

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเรื่องทรัพย์สินในพระพุทธศาสนา

จากผลการศึกษาแนวคิดเรื่องทรัพย์สินในพระพุทธศาสนาเถรวาท ทรัพย์สิน หมายถึงทรัพย์สิน
ที่เป็นสสารวัตถุคุณธรรมภายใน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพย์สินภายนอกหมายถึงทรัพย์สินที่เป็น
วัตถุ ทั้งที่เป็นสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์และ ทรัพย์สินภายในหมายถึง สินทรัพย์สินที่ไม่เป็น
วัตถุ คือ คุณธรรมภายใน ประเภทของทรัพย์สินมี 4 อย่าง คือ ทรัพย์สินภายนอกได้แก่ ถาวรนิธิ คือ
ชุมทรัพย์สินถาวร และสังคมนิธิ คือ ชุมทรัพย์สินที่ไม่มีวิญญูณครอง และทรัพย์สินภายในคือ อังคสมณินิ
ชุมทรัพย์สินติดตัวและ อนุคามิกนิธิ คือ ชุมทรัพย์สินตามตัวทางคุณธรรม ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีวิญญูณ
ครอง เป็นต้นทุนชีวิตที่จะคอยส่งผลไปยังโลกหน้าได้

ความสำคัญของทรัพย์สิน ทรัพย์สินภายนอกเป็นสิ่งที่มีความและมีประโยชน์ของผู้ครองเรือน
ทั่วไป สุขจากทรัพย์สินภายนอก เกิดได้จากการมีทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สิน ไม่มีหนี้ ประกอบกิจการงานที่
ปราศจากโทษ และสุขจากทรัพย์สินภายในหรือทรัพย์สินอันประเสริฐมี 7 อย่างได้แก่ ศรัทธา ศีล หิริ
โอตตปปะ สุตะ จาคะ และปัญญา ด้วยการกำหนดรู้ความเกิดและดับ หมดความสิ้นทุกข์ และ
ประโยชน์ของทรัพย์สินเพื่อสร้างคุณค่าความดี ปฏิบัติตนต่อทรัพย์สินภายนอกอย่างเหมาะสม ทั้งด้าน
แสวงหาและการใช้จ่ายดังนี้ 1) นำไปเลี้ยงตนเลี้ยงมารดาบิดาเลี้ยงบุตรภรรยาทาสกรรมกรคน
ใช้ให้เป็นสุข 2) นำไปเลี้ยงมิตรสหายให้เป็นสุข 3) นำไปใช้ป้องกันอันตรายที่เกิดแต่ไฟ น้ำ
4) นำไปทำพลี 5 อย่าง คือ ญาติพลี อดิถิปลิ ปุพพเปตพลี ราชพลี เทวตาพลี และนำไปบำเพ็ญ
ทักษิณา (ทำบุญในศาสนา)

ผลโทษของบุคคลที่แสวงหาทรัพย์สินมาโดยไม่ชอบธรรม จะถูกลงโทษตามกฎหมาย
บ้านเมืองและจะได้รับผลกระทบไม่ดี เครื่องสอนใจเกี่ยวกับชุมทรัพย์สินจึงปรากฏในนิทานชาดก
สอดคล้องกับ คำสอนของพระพุทธองค์ทรงแนะนำให้ฝังชุมทรัพย์สินด้วยการฝัง (การให้ทานรักษา
ศีล การฝังไว้ในเจตีย์ (ถวายเป็นเจตีย์ หรือบำรุงเจตีย์) ในพระสงฆ์ (ถวายพระสงฆ์) ในบุคคล
(มารดา, บิดา, หรือญาติพี่น้อง) สิ่งเหล่านี้ติดตามเราไปทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ประโยชน์ของทรัพย์สินทางพระพุทธศาสนา เป็นการปฏิบัติจัดการทรัพย์สิน เพื่อสร้างคุณค่า
ความดี ทำความดี ทำความทุกขให้ลดลง พระพุทธศาสนาได้สอนให้ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต
ปฏิบัติตนต่อสินทรัพย์สินภายนอกอย่างเหมาะสม ทั้งด้านการแสวงหาการใช้จ่าย ในทางที่ก่อเกิด
ประโยชน์ต่อชีวิต โทษของทรัพย์สินภายนอกทั้งแก่คฤหัสถ์และบรรพชิต แบ่งออกมาเป็น
2 ประการ คือ 1) โทษตามกฎหมายภาวะธรรมชาติ เกิดจากลักษณะที่แท้จริงของสรรพสิ่งที่ตกอยู่
ภายใต้กฎไตรลักษณ์ ทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงไป เป็นสิ่งที่ถูกสร้าง

ขึ้นมา 2) โทษในฐานะเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดอกุศลภายใน เพราะความหลงใหลยึดมั่น ถิ่นมั่นกับทรัพย์ภายนอกทำให้มนุษย์ ไม่อาจยกระดับจิตของตนเองให้หลุดพ้นจากความทุกข์ แต่เต็มไปด้วยความคับแค้นความทุกข์มากมาย ทรัพย์ภายนอกก็เป็นปัจจัยให้มนุษย์เกิด อกุศลขึ้น ในจิตใจทำให้เกิดความหลงมัวเมา คนส่วนมากจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งของที่มีคุณค่า มองเห็นได้ สามารถจับต้องได้ หรือเรียกว่าวัตถุที่มีค่า ซึ่งมีทั้งคุณและโทษ ถ้าใช้ในทางที่ผิดก็จะเกิดโทษทั้งผู้ใช้และผู้อื่น แต่ถ้าใช้ในทางที่ถูกต้องก็มีคุณประโยชน์มาก

2. สภาพปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์ตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหง

บริบทของเวียงแหง เดิมเป็นตำบลขึ้นอยู่กับอำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ สภาพเป็นท้องที่กั้นดงและติดกับชายแดนประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีสภาพเป็นเมืองปิด การคมนาคมยากลำบากทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปกครอง การพัฒนา และการป้องกันรักษาความสงบ จึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอยางตลาด ประชากรนับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ และมีอาชีพเป็นเกษตรกร ซึ่งได้รับผลกระทบในการบริหารจัดการทรัพย์หลายประการ ได้เจอกับปัญหาความยากจน เพราะเกิดจากสาเหตุ 4 ประการ คือ 1) ความยากจนและการตกเป็นหนี้สินจากการปลูกพืชเศรษฐกิจ การกู้เงินมาลงทุนเป็นค่าปุ๋ย ค่ายา การปลูกพืชเชิงพาณิชย์ที่ขาดทักษะและประสบการณ์มาก่อน ผลผลิตที่ขนาดเล็กและคุณภาพไม่ได้มาตรฐานพอที่หน่วยงานผู้ส่งเสริมให้ปลูกและตลาดจะรับซื้อได้ ทำให้พอกพูนหนี้สินเพิ่มขึ้น จนต้องออกมาหางานทำในเมืองเพื่อกลับไปใช้หนี้ 2) ภาวะว่างงานหลังฤดูการผลิต ประกอบกับรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นชีวิตที่ต้องพึ่งพาระบบเศรษฐกิจวัตถุ และปัจจัยเงินในการแลกเปลี่ยนมากขึ้น ทำให้พวกเขาจำเป็นต้องลงจากดอยไปหางานทำเป็นการทำงานในเมืองแบบระยะชั่วคราว 3) กลุ่มที่ต้องศึกษาต่อ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชนที่จบการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนในหมู่บ้านและต้องศึกษาต่อในระดับสูงเพิ่มขึ้นไปอีก แม้ทางบ้านไม่สามารถส่งเสียให้เรียนได้ แต่เยาวชนจำนวนมากเลือกที่จะมาทำงานและส่งเสียตนเองเรียนทั้งในช่วงภาคค่ำและเรียนในวันหยุด 4) กลุ่มที่ไร้ที่ทำกินเพราะที่ดินเดิมของพ่อแม่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะจัดสรรให้แก่ลูกหลานทุกคนได้เท่ากัน พวกเขาจึงมักต้องตัดสินใจเลือกการลงมาใช้ชีวิตในเมืองเพื่อการหางานทำ แต่เขาพยายามแก้ไขปัญหาลำบากนี้อยู่โดยการดำรงชีวิตให้มีความสุขในระยะยาว ควรมีแผนทางการเงินที่ดี ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เพราะต้องยอมรับว่า มิติของการมองชีวิต มีมิติทางด้านการเงินอยู่ด้วย แม้ว่าเป้าหมายในชีวิตจะมีอยู่หลายเป้าหมาย แต่เป้าหมายหลักที่แทบทุกคนใฝ่ฝันที่จะบรรลุคือ การมีอิสรภาพทางการเงิน อิสรภาพทางการเงิน หมายถึง การที่คนเรามีหลักประกันทางการเงินที่มั่นคงเพียงพอที่จะใช้ชีวิตได้อย่างสุขสบายตามสมควรแก่อัตภาพ โดยไม่ต้องพึ่งพาใครมากจนเกินไปและไม่ต้องหวาดผวากับปัญหาเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ว่าจะมีไม่พอกับการใช้จ่ายใช้สอย

เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในอนาคต เรื่องนี้จะส่งผลดีต่อความมั่นคงและมั่นคงของประเทศในระดับมหภาคอย่างแน่นอน ซึ่งผู้เขียนขอสรุปเป็นภาพรวมไว้ดังนี้

ในเชิงเศรษฐกิจถ้าประชาชนมีความมั่งคั่ง จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความมั่งคั่งตามไปด้วย ไม่ว่าจะมองในมุมของรายได้ประชาชาติ (Gross National Products: GNP) หรือการกระจายรายได้ (Income Distribution) ซึ่งเป็นปัญหามากในขณะนี้ ในเชิงสังคม การที่ประชาชนมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลและปฏิบัติได้ผลจนชีวิตมีความมั่งคั่ง สามารถช่วยให้บรรลุเป้าหมายในชีวิตได้ โดย “เงิน” ในที่นี้เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้ (แต่จะต้องกำกับด้วยขีดความสามารถของแต่ละบุคคลและระดับความพอเพียง) สภาพสังคมที่ประชาชนมีความมั่งคั่งดังกล่าวจะตามมาด้วย ความสุข ความสงบ ความเจริญ ความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ความอดทน ความดีงามไม่ทำร้ายกัน ลองกลับไปดูปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาสังคมทุกวันนี้ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจจากการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงิน การแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ ที่ตอนนีเริ่มมีคนไปขยายผลกลายเป็นความขัดแย้งทางชนชั้นนั้น การแก้ไขโดยใช้นโยบายแบบ มหภาคอย่างเดียวคงไม่เกิดผลแล้ว ควรต้องหันมาให้ความสำคัญกับการใช้นโยบายด้านจุลภาคเกี่ยวกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลควบคู่ไปด้วย จึงจะเรียกได้ว่าดีใจที่เรื่องความยากจนได้ถูกจุด พุทธศาสนิกชนอำเภอเวียงแหงได้นำหลักธรรมมาบูรณาการในการบริหารจัดการทรัพย์สินคือ การบูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนาให้เข้ากับหลักการเศรษฐศาสตร์เป็นการบูรณาการในเชิงทฤษฎี เนื่องจากพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยการครองเรือนที่เรียกว่า คิปปิปฏิบัติ แนวทางเหล่านั้นได้กล่าวถึงหลักการดำเนินชีวิตในรูปแบบฆราวาสไว้ด้วย ทั้งในด้านการสร้างครอบครัว การดูแลบุตรธรรมา การจัดสรรทรัพย์สิน การลงทุน การจัดการชุมชน การบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนที่สามารถสร้างสุขที่เป็นอามิสสุขได้ คือทำให้เกิดความสุขจากอามิสหรือเงินทอง ความสุขเหล่านั้นตั้งอยู่บนรากฐานของธรรมะ หลักแห่งความมีเหตุมีผล หลักของความพอเพียง ดังนั้น การเลือกประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตามที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จ ต้องตั้งอยู่บนหลักแห่งความถูกต้องทั้งทางโลก คือถูกต้องตามหลักแห่งกฎหมายบ้านเมือง และถูกต้องทางธรรม คือถูกต้องตามหลักศีลธรรม จาริต และประเพณี และที่สำคัญคืออยู่บนหลักการแห่งความสุจริตทางกาย

3. พุทธศาสนิกชนอำเภอเวียงแหงได้มีแนวทางในการบริหารจัดการทรัพย์สินด้วยการนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เมื่อพุทธศาสนิกชนปฏิบัติถูกต้องตามหลักศีลธรรมมีกัตถประโยชน์ 4 ประการ ทำให้ได้เห็นคุณค่าดังนี้ การใช้ภูมิลานสัมปทา ได้แก่ มีความขยันหมั่นเพียร ทำงานโดยเอาใจใส่ ขยันทำงานในชีวิตประจำวันของตน เพื่อที่จะได้มาซึ่งทรัพย์ เพื่อเก็บออมไว้ใช้เลี้ยงครอบครัวเป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานเศรษฐกิจของหมู่บ้านและทำเงินให้หมู่บ้านแห่งนี้ โดยการเก็บออมไว้ในคราวที่จำเป็นต่อไป การใช้อารักขสัมปทา ได้แก่ การรู้จักประหยัด การรู้จักออมทรัพย์ที่หามาได้ และรู้จักแสวงหาทรัพย์เพิ่มเติม

เข้าใจการใช้จ่ายครัวเรือนแบบเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งใดที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตก็จะหลีกเลี่ยง ไม่ซื้อมากเกินไปจนจำเป็น การใช้หลักสมชีวิตา ได้แก่ การรู้จักบริหารรายรับ รายจ่าย และส่วนที่เหลือสำหรับครัวเรือนของตนเอง เพื่อให้ทราบว่า ในแต่ละวัน/เดือน ได้รับและจ่ายอะไรไปบ้าง และไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไป แต่ทำให้พอดีกับความจำเป็นด้านปัจจัย 4 คือ ใช้จ่ายซื้อ เสื้อผ้า อาหาร เครื่องบริโภค และอุปโภคที่จำเป็น ยารักษาโรค หรือการไปรักษาที่คลินิก และโรงพยาบาลของรัฐหรือเอกชน การใช้กัลยาณมิตตา ได้แก่ การรู้จักเลือกคบหาคนดี หรือปราชญ์ ทั้งทางพระพุทธศาสนาและปราชญ์ชาวบ้าน เป็นเพื่อนบ้าน หรือผู้ให้คำปรึกษากิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนบัณฑิต ครู อาจารย์ ที่ควรคบหาในชุมชน และหมู่บ้านที่ใกล้เคียง เมื่อหามาได้แล้วก็ต้องมีการลงทุนเพื่อให้ทรัพยากรเกิดการงอกเงยขึ้น โดยการนำหลักของโภควิภาคมาใช้ คือการแบ่งทรัพยากรหรือการจัดการบริหารทรัพยากรสมบัติที่หามาได้ออกเป็น 4 ส่วน คือส่วนหนึ่งสำหรับใช้เลี้ยงชีวิตทั้งของตนเองครอบครัวและญาติมิตรให้มีความสุขคิดเป็น 25% อีกสองส่วนสำหรับการลงทุนเพื่อให้ทรัพยากรงอกเงยเพิ่มพูนขึ้นมาคิดเป็น 50% และอีกหนึ่ง ส่วนสำหรับเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นเช่นเกิดเหตุพิภภัย โจรภัย อุทกภัย ราชภัย อัคคีภัย หรืออาการได้รับเหตุอันไม่คาดฝันเช่นเกิดอันตรายต่าง ๆ เป็นต้นคิดเป็น 25% เมื่อรวมกันทั้งหมดก็เป็น 100% รวมถึงหลักธรรมที่จะนำชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง หรือเรียกว่า จักร 4 อันได้แก่ 1) ปฏิรูปเทสวาสะ อยู่ในถิ่นที่ดี มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสม 2) สัมปยุตตสัมมาปฏิบัติ สมาคมกับสัตบุรุษ 3) อุตตสัมมาปฏิบัติ ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งจิตคิดมุ่งหมาย นำตนไปถูกทาง 4) บุพเพกตปุญญตา ความเป็นผู้ได้ทำความดีไว้ก่อนแล้ว มีพื้นเดิมดี ได้สร้างสมคุณความดีเตรียมพร้อมไว้แต่ต้น ผลสำเร็จที่ได้รับก็คือ พุทธศาสนิกชนอำเภอเวียงแหง ถือหลักพุทธธรรมข้อพึงตนเอง เป็นหลักการสร้างคุณธรรม พึงตนเอง เป็นการฝึกให้สมาธิรู้จักประหยัด มีความซื่อสัตย์ เสียสละอดทน มีความเห็นอกเห็นใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสมัคสมานสามัคคี

อภิปรายผล

แนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรนั้น ในพระพุทธศาสนาพระพุทธองค์ก็ได้ตรัสถึงหลักธรรมเกี่ยวกับหลักของการบริหารจัดการทรัพยากรหลายประการ แต่บุคคลที่ถึงพร้อมด้วยการมีทรัพยากรมากนั้น ต้องเข้าใจถึงหลักการและวิธีการบริหารจัดการทรัพยากรก่อน แล้วค่อยนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานรินทร์ นรากรนิธิกุล ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์อริยทรัพย์ในพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนำหลักของทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ หลักอิทธิบาท และจักร 4 รวมถึงหลักโภควิภาค มาประยุกต์เข้ากับการบริหารจัดการ โดยเฉพาะ หลักธรรมที่เรียกว่า โภควิภาค หรือหลักการแบ่งทรัพยากรโดยจัดสรรเป็นทรัพยากรออกเป็น 4 ส่วน (พระมหานรินทร์ นรากรนิธิกุล, 2545) ได้แก่ 1) การแสวงหา หรือกระบวนการผลิต โดยมีหลักการที่เน้นว่า ให้การแสวงหาทรัพยากรนั้นเป็นไปโดยชอบธรรม ไม่กดขี่ข่มเหงกัน และเป็นไป

ด้วยความขยันหมั่นเพียร และความฉลาดในการจัดสรรดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ๆ

2) การเก็บออม หรือ การเก็บรักษา ตลอดถึงการสะสมทุน ประกอบด้วย เก็บออมให้เป็นทุนในการประกอบอาชีพและเก็บออมไว้ใช้ในคราวจำเป็น และเป็นทุนสำหรับไว้สงเคราะห์ บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม 3) การใช้จ่าย เป็นการใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตนเอง เลี้ยงดูบุคคลที่รับผิดชอบ การแบ่งปันเผื่อแผ่แก่มิตรสหายหรือกิจกรรมทางสังคมและใช้จ่ายในการทำมาค้าขายและบำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณะ 4) การสัมพันธ์กับชีวิตด้านอื่น โดยเฉพาะด้านจิตใจ ผลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้คือ พุทธศาสนิกชนในอำเภอเวียงแหงหลังจากได้ร่วมกันหาแนวทางในการบริหารจัดการทรัพย์สินแล้ว ทำให้ไม่ลุ่มหลงมัวเมา ไม่หวั่งกังวลเป็นทุกข์ รู้จักบริโภคทรัพย์สินอย่างรู้เท่าทันความจริง (ประพันธ์ นีกกระโทก, 2557) สามารถรักษาอิสรภาพของชีวิตไว้ได้ไม่ตกเป็นทาสของทรัพย์สินสมบัติและทำให้ทรัพย์สินสมบัตินั้นเป็นปัจจัยหรือเป็นฐานให้เกิดความพร้อมในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นไป หรือใช้เป็นเครื่องช่วยทำให้เกิดความพร้อมในการที่จะพัฒนาศักยภาพของตน ในการที่จะฝึกฝนอบรมจิตใจ พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา ทั้งทำให้ทรัพย์สินนั้นมีความมั่นคง และก่อให้เกิดความสุขอย่างแท้จริง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและผู้อื่น สังคมก็น่าอยู่มากขึ้น และพบว่าการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจตามแนวพระพุทธศาสนานั้น จะต้องพึงพาหลักพุทธธรรมเป็นสำคัญ เพราะถ้าบุคคลไม่นำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้แล้ว หากเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจขึ้น ก็จะประสบกับความทุกข์กาย ทุกข์ใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะว่า ปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้เกิดวงจรของความยากจนรวมถึงการมีหนี้สินด้วย

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหงนั้น ซึ่งได้เข้าใจและได้เรียนรู้หลักธรรมเกี่ยวกับความเป็นมาของทรัพย์สินการแสวงหา ความสำคัญของการออมทรัพย์สิน ประโยชน์และโทษของการใช้ทรัพย์สิน รวมถึงการบริหารจัดการทรัพย์สินในพระพุทธศาสนาซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จากการได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน ได้เข้าใจบริบทชุมชนในอำเภอเวียงแหงเป็นอย่างมาก อำเภอเวียงแหงนั้นมีประชากรทั้งหมด 51,771 คน มีหลังคาเรือนทั้งหมด 8,985 หลังคาเรือน เวียงแหงมีความสวยงามลักษณะเด่นคือ มีอัตลักษณ์ ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางศาสนา สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตที่หลากหลาย จากการที่ได้ร่วมกันเสนอแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพย์สินตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน อำเภอเวียงแหงนั้น ผลที่ได้ก็คือ ชาวบ้านได้เข้าใจหลักของการพึ่งตนเอง เป็นการสร้างคุณธรรมพึ่งตนเอง เป็นการฝึกให้สมาชิกรู้จักประหยัด มีความซื่อสัตย์ เสียสละอดทน มีความเห็นอกเห็นใจเอื้อเฟื้อและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน มีความสมัครสมานสามัคคี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) แนวคิดเรื่องทรัพย์สินในพระพุทธศาสนา คือ ทรัพย์สินที่เป็นสสารวัตถุและคุณธรรม ภายใน 1.1) ทรัพย์สินภายนอก หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุได้แก่สิ่งของที่สังคมกำหนดเป็นของมีค่า ได้แก่ เงิน ทอง รัตนะ ประเภทต่าง ๆ อาหารเครื่องนุ่งห่ม และ บ้าน เรือน ที่ดิน 1.2) ทรัพย์สินภายใน หมายถึง คุณธรรมภายใน คนส่วนมากจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งของที่มีคุณค่ามองเห็นได้ สามารถจับต้องได้ ซึ่งมีทั้งคุณและโทษ แต่ถ้าใช้ในทางที่ถูกต้องก็มีคุณประโยชน์

2) ปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์สินของพุทธศาสนิกชน อำเภอยะยงแหง ได้แก่ การได้รับผลกระทบต่าง ๆ คือ 2.1) ปัญหาการขาดความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน 2.2) ปัญหาการไม่รู้จักรักษาทรัพย์สิน 2.3) ปัญหาการคบคนพาล 2.4) การใช้จ่ายในทางที่เป็นโทษต่อการดำเนินชีวิต 2.5) ปัญหาการใช้จ่ายลงทุนฟุ้งเฟ้อหรูหรา

3) แนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินตามแนวพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน อำเภอยะยงแหง ได้แก่ การนำหลักของทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 มาประยุกต์ใช้ และหลักอิทธิบาท 4 รวมถึงหลักโกศวิภาค 4 จักร 4 ที่พุทธศาสนิกชนนำไปประยุกต์ใช้ ในการเก็บออมทรัพย์สิน การลงทุน ตามความเหมาะสม ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และเกิดความมั่นคงในทรัพย์สิน และไม่ผิดเคืองในการดำเนินชีวิตที่ดีเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม หมู่บ้าน พร้อมทั้งสามารถอยู่ได้ด้วย การพึ่งตนเอง และสามารถเป็นที่พึ่งแก่ผู้อื่นได้อีกด้วย เพราะได้ประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต การศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกจากได้ทราบคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้แล้ว ยังได้ข้อค้นพบอื่น ๆ ที่น่าสนใจหลายประการ โดยเฉพาะในส่วนของหลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินในพระพุทธศาสนาแล้ว ซึ่งเป็นความพยายามในการเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการ เพื่อใช้ในสังคมเกี่ยวกับการออมทรัพย์สิน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและมวลมนุษย ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปจึงจะนำหลักของทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ และหลักโกศวิภาครวมถึงอิทธิบาท มาประยุกต์เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่โดยการสร้างแบบแผนให้เป็นโครงสร้าง (Mind Mapping) ขึ้นแล้วนำไปใช้กับสังคม ผู้วิจัยอยากยกประเด็นขึ้นมาเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นดังนี้

1) ศึกษาประยุกต์ใช้หลักการออมทรัพย์สินและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเกื้อหนุน เพื่อสร้างความมั่นคงในการเก็บออม และนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนให้แพร่หลาย 2) เปรียบเทียบวิธีการออมทรัพย์สินทางโลกที่เขาใช้กันในปัจจุบันและทางพระพุทธศาสนามาใช้ให้เข้ากับ ศาสตร์สมัยใหม่ หรือเปรียบเทียบการออมทรัพย์สินในศาสตร์อื่น ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ 3) นำหลักพระพุทธศาสนาที่เกื้อหนุนบูรณาการเข้ากับการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อพัฒนาความมั่นคง มั่งคั่งและร่ำรวยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

เอกสารอ้างอิง

- จตุรงค์ บุญยรัตนสุทร. (2546). ความยากจน สถานการณ์และบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอดิสัน เพรส โปรดักส์ จำกัด.
- ประพันธ์ นีกะระโทก. (2557). ทูทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสนาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2550). กระแสธรรม เพื่อชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- _____. (2552). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปริยัติธรรมธาดา (สถิต ธารโร). (2544). อริยทรัพย์ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว). (2545). คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเชอร์กราฟฟิค.
- พระมหานรินทร์ นรากรนิธิกุล. (2545). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องอริยทรัพย์ในพุทธศาสนาเถรวาท. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แสง จันทรงาม. (2535). พุทธศาสนวิทยา. กรุงเทพมหานคร: อีระการพิมพ์.
- อภิญญา เวชยชัย และกิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2546). เศรษฐศาสตร์การเมือง (การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส : กลุ่มคนจนและกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอดิสันเพรส โปรดักส์ จำกัด.
- อุทัย หิรัญโต. (2531). หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.